

Under the auspices of
the Secretary General of
the Council of Europe,
Mr Thorbjørn Jagland

Evropski Ruralni Manifest

Usvojen zaključcima Drugog zasedanja Evropskog ruralnog parlamenta održanog 4. do 6. novembra 2015. u Schardingu, Austria na kojem je prisustvovalo 240 delegata iz 40 evropskih zemalja

1. Mi, predstavnici mnogih naroda i organizacija ukorenjenih u ruralnoj Evropi, usvojili smo ovaj Evropski ruralni manifest kao izjavu o težnjama, posvećenosti i zahtevima ruralnog stanovništva, na osnovu sastanaka u mnogim zemljama tokom kampanje Evropskog Ruralnog Parlamenta 2015 godine.

2. Raznolikost ruralnih područja. Duboko cenimo veliku raznolikost predela i naroda u Evropi, koja proizilaze iz raznovrsne geomorfologije, klime i biodiverziteta zemljišta i mora, kao i duge istorije ljudske aktivnosti širom kontinenta. Ovu raznovrsnost kulture i prirodnih resursa, posmatramo kao ogromnu šansu za dobrobit svih naroda u Evropi u budućnosti.

3. Zajedničke vrednosti. Prihvatamo zajedničke vrednosti koje vezuju narode Evrope - demokratija, jednakost, vladavina prava, priznavanje ljudskih prava i duh saradnje. Impresionirani smo velikim brojem zajedničkih tema koje proizilaze iz kampanje Evropskog Ruralnog Parlamenta širom Evrope, od Atlantika do Crnog mora i od Skandinavije do Mediterana.

4. Kvalitet života. Oni koji žive u ruralnoj Evropi visoko vrednuju kvalitet života koji nude ruralne sredine, na gazdinstvima, u selima i malim gradovima, primorskim oblastima i ostrvima, planinama i šumama, sa svojim lokalnim kulturama, florom i faunom, pejzažima, zdravom životnom sredinom i kulturnim nasleđem.

5. Zabrinutost za stanje u ruralnim oblastima. Ipak, mi smo veoma zabrinuti time što su mnogi regioni pogođeni nepovoljnim stanjem ruralne ekonomije, nedostatkom odgovarajućih i dobro plaćenih poslova, gubitkom stanovništva zbog odlaska mladih, demografskom neravnotežom, smanjenjem aktivnosti u sektoru usluga, siromaštvom i društvenom isključenosti među ranjivim grupama ili etničkim manjinama, kao i degradacijom životne sredine.

6. Potreba za akciju. Čvrsto verujemo da se ovi izazovi moraju uzeti u obzir, za dobrobit ne samo ruralnih zajednica, već i čitavog stanovništva Evrope. Svi zavisimo od hrane, šuma, vlakana, energije, vode i minerala proizvedenih u ruralnim područjima. Poljoprivrednici, preduzeća i ostali ruralni akteri stvaraju zajedničko bogatstvo za Evropu. Ruralna područja u velikoj meri doprinose borbi protiv klimatskih promena, javnom zdravlju i socijalnom, ekonomskom i duhovnom blagostanju.

7. Prava. Ističemo pravo ruralnih područja i zajednica za puno priznanje od strane svih naroda i institucija Evrope, na kvalitet života i životni standard jednak onom koje ima gradsko

stanovništvo, i pravo ravnopravnog učešća u političkim procesima. Tražimo da vlasti na svim nivoima podrže to pravo.

Muškarci i žene treba da uživaju jednaka prava u svim aspektima politike i delovanja vezanih za ruralne zajednice.

8. Vizija. Naša vizija za budućnost ruralne Evrope je vizija za živopisne, inkluzivne i održive ruralne zajednice, koje su podržane diverzifikovanim ruralnim ekonomijama, sa efikasnim upravljanjem, visoko kvalitetnom životnom sredinom i bogatim kulturnim nasleđem. Verujemo da ruralne zajednice, modelirane prema toj viziji, mogu da budu, dugoročno gledano, glavni faktor koji doprinosi prosperitetnoj, mirnoj, pravednoj i pravičnoj Evropi, i održivom globalnom društvu.

9. Partnerstvo. Ostvarivanje naše vizije zahteva u svakoj zemlji postojanje uspostavljenog i pravičnog partnerstva između naroda i vlada. Mi, ljudi iz ruralnih sredina i ruralnih organizacija, znamo da imamo odgovornost da vodimo i delujemo u pravcu našeg zajedničkog blagostanja. Ali, takođe, legitimno zahtevamo da vlade, uključujući evropske institucije, rade na svim nivoima na tome da ovo ključno partnerstvo postane efikasno.

10. Ocena stanja ruralnih područja. Pozivamo Evropsku uniju da pripremi sveobuhvatan pregled stanja ruralnih područja u okviru Evropske unije, doprinosa koji sada daju ruralna područja, i kojeg mogu davati u budućnosti, za dobrobit unije. Izveštaj o ovom pregledu stanja treba da bude objavljen u 2017. godini, povodom 30. godišnjice izveštaja "Budućnost ruralnog društva". Zaključci tog izveštaja treba da se odraze u uvećanom fokusu na ruralna područja u okvirima svih relevantnih programa i fondova EU. Želimo da iskoristimo stalni proces Evropskog Ruralnog Parlamenta da bi se ruralnim zajednicama omogućio uticaj na pripremu politika za period nakon 2020. godine.

Tražimo od Saveta Evrope da razmotri mogućnost izrade pregleda stanja i potreba ruralnih područja u svim svojim zemljama članicama.

11. Zaokret spirale pada. Mnogi ruralni regioni su pogođeni uticajem "spirale pada" na vitalnost ruralnih zajednica. Gubitak stanovništva (naročito mladih ljudi) dovodi do smanjenja održivosti ruralnih usluga i slabljenja lokalnih ekonomija, što podstiče dalji gubitak stanovništva. Pozivamo na zajedničke napore sa strane ruralnih aktera, svih relevantnih agencija i vlada za "zaokret spirale" promovisući poštovanje i ponos u tradiciji ruralnog načina života, a ne nametanje urbanih normi, jačanje ruralnih usluga, diverzifikaciju ruralnih ekonomija, i veće mogućnosti mladim ljudima da ostanu ili da se vrate u ruralna područja.

12. Mladi. Mnogi mladi ljudi su spremni da ostanu u ruralnim sredinama, ili da se presele u ruralna područja, i da kao poljoprivrednici, ruralni preduzetnici ili građani, preuzmu odgovornost za buduće blagostanje ruralnih ekonomija i zajednica. Mladim ljudima je potreban atraktivan posao, dobro kreirani sistemi obrazovanja i stručnog osposobljavanja, školovanje zasnovano na lokalnim potrebama, pristup zemljištu, stanovi i krediti, socijalne i kulturne aktivnosti prilagođene mladim ljudima, i konkretna podrška mladim poljoprivrednicima i preduzetnicima. Pozivamo vlade i građansko društvo da zadovolje ove potrebe i da omoguće mladim ljudima da aktivno učestvuju u političkim procesima.

Podržavamo poziv upućen mladim ljudima iz ruralnih područja da imaju svoje Ruralne omladinske parlamente, kako na nacionalnom, tako i na evropskom nivou.

13. Izbeglice. Dolazak očajnih ljudi iz oblasti sukoba i katastrofa, koji traže utočište i novi život u Evropi, podstiče razmišljanja i aktivnosti u okvirima naših mreža. Istovremeno, pozivajući

vlade i druge agencije da rade na hitnom rešavanju osnovnih uzroka krize, apelujemo na srdačnom odgovoru na potrebe ovih ljudi, na osnovu solidarnosti između naroda. Verujemo da za mnoge ruralne oblasti, a posebno oblasti sa padom broja stanovništva, ovo nudi priliku za integrisanje izbeglica i drugih pridošlica. Proces integracije mora da obuhvati stvaranje novih radnih mesta, investicije u stambena naselja, usluge i infrastrukturu. Napore za uspešnu integraciju treba pohvaliti.

14. Siromaštvo i isključenost. Prepoznamo napredak koji je ostvaren u borbi protiv siromaštva i socijalne isključenosti u Evropi. Ali, podsećamo da su milioni ljudi još uvek pogođeni siromaštvom i socijalnom isključenosti različitih vrsta. Socijalna i teritorijalna kohezija su sastavni deo naše vizije Evrope. Apelujemo za stalne napore za veću uključenost i puno učešće ruralnog stanovništva u društvu. Od posebnog interesu su potrebe romskih zajednica u mnogim evropskim zemljama, koji su, među ruralnim stanovništvom Evrope, među najsiromašnijima i najisključenijima. Oni treba da budu priznati kao ljudi sa jednakim pravima na odgovarajuće poslove i obrazovanje za njihovu decu. Svi ljudi imaju talenat i sposobnosti koje mogu da ponude.

15. LEADER i Lokalni razvoj vođen od strane zajednica (CLLD). Snažno se zalažemo za teritorijalni, integrisani i pristup ruralnom razvoju zasnovan na partnerstvu, koji se sprovodi u pravcu odozdo-nagore i uključuje lokalni aspekt. Želimo da vidimo široku primenu LEADER i njegovo proširenje u Lokalni razvoj vođen od strane zajednica (CLLD), kako unutar tako i izvan EU. Veoma smo zabrinuti zbog trenutnog nedostatka istinski integrisanog procesa regionalnog i ruralnog razvoja u mnogim zemljama. Apelujemo na institucije i vlade u okviru EU da pokažu poverenje prema lokalnim akcionim grupama, da povećaju njihovo finansiranje, da prilagode svoja pravila i procedure za potrebe ruralnih zajednica, i da obezbede istinski integrisani pristup lokalnom razvoju i korišćenju višestrukih fondova. Pozivamo sve sektore u zemljama Zapadnog Balkana i crnomorskim zemljama da postave temelje partnerstva između sektora za korišćenje LEADER fondova i Lokalnog razvoja vođenog od strane zajednica (CLLD).

16. Ruralne usluge i infrastruktura. Osnovne ruralne usluge, kao što su prodavnice, poštanske usluge, škole, primarna zdravstvena zaštita i javni prevoz, kao i socijalna infrastruktura, su od vitalnog značaja podršku kvalitetu života u ruralnim područjima. Odgovarajuća fizička infrastruktura – snabdevanje vodom, kanalizacioni sistemi i struja, snabdevanje energijom, transportni sistemi – su takođe od vitalnog značaja. Ali u mnogim ruralnim područjima, usluge i infrastruktura su nerazvijene ili takoreći ne postoje, što može da dovede do začaranog kruga opadanja. Pozivamo vlade i pružaoce usluga da priznaju pravo ruralnog stanovništva na adekvatnu infrastrukturu i razuman pristup svim osnovnim uslugama, kao i da omoguće ruralnim zajednicama da donose odluke i preduzimaju akcije za obezbeđivanje usluga i infrastrukture koje odgovaraju njihovim potrebama.

17. Širokopojasni internet i mobilne komunikacije. Pristup telekomunikacijama velikog kapaciteta postaje ključno za društveni, kulturni i ekonomski život svih Evropljana i obezbeđivanje neophodnih usluga. Zbog svoje udaljenosti i niske naseljenosti, ruralna područja imaju posebne potrebe za efikasnim telekomunikacijama. Međutim, mnoga ruralna područja, naročito u centralnoj i istočnoj Evropi i perifernim regijama Evropske unije, su u ovom trenutku u veoma nepovoljnom položaju zbog nerazvijenosti telekomunikacionih sistema. Pozivamo vlade, multi-nacionalne finansijere i telekomunikacione kompanije da rade na hitnom obezbeđivanju pristupa brzom širokopojasnom internetu i mobilnim uslugama celom ruralnom stanovništvu i, gde je potrebno, da se omogući ruralnim zajednicama da preduzmu mere kako bi se osigurala ova usluga.

18. Lokalne i sub-regionalne ekonomije. Ruralna područja Evrope obuhvataju hiljade lokalnih i sub-regionalnih ekonomija, mikro, malih i srednjih preduzeća, koja čine pokretačku snagu ruralnih zajednica i u velikoj meri doprinose ukupnim nacionalnim ekonomijama. Potvrđujemo veliki značaj unapređenja vitalnosti i održivosti ovih lokalnih i sub - regionalnih ekonomija širom ruralne Evrope. Sredstva za to će se razlikovati od mesta do mesta, ali mogu da obuhvate inicijative u mnogim sektorima - poljoprivreda, šumarstvo, ribolov, proizvodnja energije, preduzeća za proizvodnju finalnih proizvoda, lance snabdevanja, turizam i uslužne delatnosti, kao i preduzeća zasnovana na informacionim tehnologijama. Postoje velike mogućnosti za socijalno preduzetništvo. Od velikog značaja je obezbeđivanje sveobuhvatnih savetodavnih službi, poslovne podrške i kreditnih usluga, kao i stručno obrazovanje i obuke, precizno usmerene na postojeće i potencijalne mogućnosti zapošljavanja.

19. Mala i porodična gazdinstva. Poštujemo veliki doprinos koji komercijalna gazdinstva daju evropskoj ekonomiji. Međutim, ozbiljno smo zabrinuti zbog gubitka radne snage na gazdinstvima, kao i za dobrobit miliona malih i porodičnih gazdinstava, u okviru EU, u jugoistočnoj Evropi i crnomorskom regionu, posebno u udaljenim područjima, planinama i na ostrvima. Ova gazdinstva obezbeđuju egzistenciju milionima porodica, obezbeđuju hranu lokalnim tržištima, čine osnovno stanovništvo hiljade zajednica, i održavaju tradicionalne prakse od kojih zavisi zdravije zemljišta, lepota ruralnih predela, ekosistemi i kulturna baština. Njihova vitalnost se može očuvati formiranjem zadruga i društvenih poljoprivrednih preduzeća, diverzifikacijom prihoda na gazdinstvima i u lokalnim ekonomijama, kao i postepenim formiranjem većih zemljišnih poseda. Podstičemo vlade, donatore, organizacije građanskog društva i ruralne zajednice da prepoznaju i podrže porodičnu poljoprivrednu proizvodnju kao održivi evropski model.

20. Mali gradovi. Mali gradovi, kojih je na hiljade u Evropi, imaju presudan značaj kao socijalni, ekonomski i kulturni centri za ruralni zajednice. Oni su centri trgovine, javnih i socijalnih službi, školskog sistema i sistema zdravstva zaštite; nude velike mogućnosti za turizam i kolektivno daju veliki doprinos regionalnim i nacionalnim ekonomijama. Ipak, oni nisu prepoznati u ciljevima nacionalnih ili evropskih politika i programa, a njihov formalni administrativni status često nije definisan. Mi se zalažemo za integriranu politiku Evropske unije usmerenu i na male gradove, koja bi uvažavala sve doprinose koje oni daju društvenim i ekonomskim strukturama ruralnih područja i njihovoj vitalnosti..

Pozivamo na veću saradnju između zajednica, organizacija i organa vlasti u ruralnim i urbanim sredinama, kako bi ostvarili punu korist od socijalnih, kulturnih i ekonomskih veza koje takva saradnja može da donese. Zalažemo se za intenzivnu razmenu ideja i dobrih praksi između ruralnih i urbanih sredina.

21. Klimatske promene i prirodni resursi. U periodu do Konferencije Ujedinjenih nacija o klimatskim promenama, potvrđujemo važnu ulogu koju ruralna područja u Evropi mogu da igraju u borbi protiv klimatskih promena i održavanju ekoloških resursa. Mi takođe prepoznajemo potrebu da se pomogne ruralnim područjima da se prilagode na klimatske promene. Preko 40 odsto teritorije Evrope je pod šumama, koje mogu da zarobe i zaplenu ugljenik i koja masovno doprinose obnovljivim izvorima sirovina i energije. Ruralna područja su dobro pozicionirana da zadovolje rastuću potražnju za obnovljivim izvorima energije iz izvora kao što su vetar, voda, plima i oseka, sunce, geotermalni izvori i proizvodi od drveta, na načine koji poštuju netaknutu prirodu i životnu sredinu, a koja donose direktnu korist i

zapošljavanje u ruralnim zajednicama. Pozivamo na povećano korišćenje poljoprivredno-šumskih, agro-ekoloških i bio-ekonomskih pristupa. Takođe, naglašavamo potrebu da se prilikom raspodele finansijske podrške za nedovoljno razvijena područja, uzmu u obzir uslovi koji su nastali pod uticajem klimatskih promena.

22. Zapadni Balkan i Jugoistočna Evropa. Ruralne zajednice i privrede u zemljama Zapadnog Balkana i Jugoistočne Evrope su duboko pogođeni političkom nestabilnošću u regionu. Proces pristupanja EU je na čekanju. Ovo usporava proces političkih reformi. Ruralni razvoj nije prepoznat od strane vlada kao prioritetan. Zahtevamo od EU da revitalizuje proces pristupanja za ovaj region, uključujući i mnogo efikasniju podršku procesima ruralnog razvoja.

23. Liderstvo u ruralnom razvoju. Potvrđujemo značajnu ulogu liderstva na svim nivoima i između njih. Priznajemo da glavnu odgovornost za identifikovanje potreba i obezbeđivanje rešenja leži kod nas, ruralnih aktera. Međutim, liderstvo u ruralnom razvoju podrazumeva zajedničko delovanje sa lokalnog, regionalnog, nacionalnog i evropskog nivoa, a njegove karakteristike su posvećenost, komunikacija, saradnja i izgradnja poverenja. Zahtevamo od građanskog društva, vlada i privatnog sektora da rade zajedno u pravcu izgradnje kapaciteta, resursa i podrške unapređenju okruženja koje podstiče inovativno, održivo i odgovorno liderstvo, okruženje koje je inspirativno i atraktivno za mlade lidere.

24. Mreže građanskog društva. Evropske i nacionalne mreže, koje su vodile ovu kampanju Evropskog ruralnog parlamenta su čvrsto postavljene u lokalnom delovanju i participativnoj demokratiji. Njihovo članstvo uključuje hiljade akcionih grupa na nivou sela, lokalnih udruženja, zadruga i drugih struktura koje promovišu saradnju između ruralnih aktera. Pozivamo vlade i evropske institucije da poštuju nezavisnost nevladinih organizacija i njihovih mreža i da podrže njihove aktivnosti.

25. Partnerstvo između građanskog društva i vlada. Verujemo da efikasni ruralni razvoj zahteva otvoreno i inovativno partnerstvo između naroda i vlada, jednakih jednih pored drugih. Pozivamo ruralne aktere da sarađuju sa vladama; pozivamo i vlade, međunarodne institucije i odgovarajuće agencije, da uspostave snažnije sisteme za konsultacije i kolaborativno odlučivanje, kako bi se omogućilo ruralnim akterima da učestvuju u formulisanju i implementaciji politika, i da postave čvrste temelje za plodnu međusobnu saradnju.

26. Podsticajni ambijent. Pozivamo vlade da deluju u duhu poverenja i slobodoumnog partnerstva sa ruralnim zajednicama, priznajući njihovo pravo na samoopredeljenje; da obezbede podsticajni ambijent iz ugla zakona, propisa, administracije i finansija. Ovaj podsticajni ambijent treba da obuhvati i potpunu posvećenost demokratiji i vladavini prava; povezanost između različitih aspekata i geografskih nivoa politike u svim oblastima delovanja vlade vezanim za ruralna područja; provera sa strane ruralnih aktera svih relevantnih politika i programa; pojednostavljena forma i delikatno i fleksibilno korišćenje regulatornih, fiskalnih i finansijskih sistema za podsticanje inicijative sa strane pojedinaca, mikro, malih i srednjih preduzeća, društvenih preduzeća, zadruga i drugih; i poštovanje prava ruralnih zajednica u formulisanju međunarodnih zakona i sporazuma.

27. Obrazovanje. U svetu koji se menja, ljudi svuda i stalno trebaju da poboljšavaju svoju sposobnost da se prilagode i inoviraju svoju socijalnu i ekonomsku aktivnost. Iz tog razloga, obrazovanje i doživotno učenje - počevši od ranog detinjstva - imaju ključno mesto u omogućavanju ruralnim zajednicama da napreduju, sa neophodnom saradnjom i umrežavanjem, kao i da u potpunosti učestvuju u razvojnim procesima. Obrazovanje ima poseban značaj u omogućavanju mladim ljudima da shvate mogućnosti za bolji i održiv život

na selu, za sticanje i stalno obnavljanje veština koje su im potrebne. Pozivamo obrazovne institucije da osiguraju efikasan pristup obrazovnim uslugama za ruralno stanovništvo, uključujući učenje na daljinu i stručno osposobljavanje koje odgovara realnim potrebama života u ruralnim područjima.

28. Međunarodna razmena. Verujemo da je rad na postizanju održivog ruralnog razvoja na široj teritoriji Evrope može u velikoj meri da bude potpomognut i ubrzanom razmenom dobrih praksi između ruralnih aktera i vlada u svim evropskim zemljama i šire. Istok i Zapad mogu ravnopravno doprineti i izvući korist od takve razmene. Pozivamo na istinski pan-evropski pristup programima razmene, kroz saradnju između vlada, nevladinih organizacija, multinacionalnih donatora i drugih aktera unutar i izvan EU. Vodeći doprinos ovom procesu trebalo bi da bude obezbeđen od strane Evropske mreže za ruralni razvoj i nacionalnih mreža za ruralni razvoj, finansiranih od strane EU u svim državama članicama EU.

29. Zastupanje i delovanje. Zahtevamo od evropskih nevladinih mreža koje su zajedno inicirale Drugo zasedanje Evropskog Ruralnog Parlamenta da predvode program zastupanja i delovanja na osnovu ovog Manifesta, u saradnji sa svojim nacionalnim članovima i svim partnerima koji su spremni za to.

30. Naš zavet. Zavetujemo se na sopstvenu stalnu posvećenost ostvarivanju vizije i aktivnosti navedenih u ovom Manifestu. Verujemo da ruralne zajednice, vlade i multi-nacionalne institucije, radeći zajedno, mogu da postignu preporod ruralnih regiona Evrope. Sa tim uverenjem, izjavljujemo da **CELA Evropa Će Živeti!**

Objašnjenje

Kampanja Evropskog Ruralnog Parlamenta 2015 bila je zajednički inicirana od strane tri pan-evropske nevladine organizacije – Evropska Alijansa Ruralnih Zajednica, PREPARE Partnerstvo za Ruralnu Evropu i evropska LEADER Asocijacija za ruralni razvoj. Kampanja je obuhvatila nacionalne kampanje za prikupljanje ideja iz ruralnih zajednica u 36 evropskih zemalja; nacionalne konferencije ili sednice Poljoprivrednih parlamenta u mnogim od ovih zemalja; i trodnevno zasedanje Evropskog Ruralnog Parlamenta, na kojem su prisustvovali ruralni akteri iz 40 zemalja, kao i predstavnici vlada i međunarodnih institucija. Manifest će predstavljati osnovu za produžavanje kampanje od strane tri zajednička inicijatora i njihovih nacionalnih partnera.

Co-funded by the
Europe for Citizens Programme
of the European Union

MIT UNTERSTÜTZUNG VON BUND, LAND UND EUROPÄISCHER UNION

